GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 182. *Lunĭ Marţĭ 2 (14) Octomvre* **1884.**

Nou Abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Octomvre st. v. 1884 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România şi streinătate:** pe trei lunĭ 9 francĭ, pe şése lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ, ca sĕ binevoiască a-şĭ reînoí de cu vreme prenumerările, pentru ca trimiterea ḑiarului sĕ nu se întrerupă.

REDACŢIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Braşovŭ în 1 (13) Octomvre.

Cu ḑiua de astăḑĭ se începe în dieta ungară discusiunea asupra proiectelorŭ de rĕspŭnsŭ la discursulŭ tronului.

Proiectele de adresă ale maioriţăţii ce au fostŭ presentate camerei magnaţilorŭ şi camerei deputaţilorŭ alaltaerĭ punŭ o mare greutate pe aceea, ca sĕ se dé guvernului totŭ sprijinulŭ spre a puté luá plănuitele „mĕsurĭ escepţionale.“

Scimŭ ce scopŭ potŭ avé aceste mĕsurĭ estraordinare séu décă nu l'amŭ cunósce, l'amŭ inţelege din cuvintele, de cari se folosesce proiectulŭ de adresă alŭ maioriţăţii tisaiste. Acestŭ proiectŭ vorbesce de „înlăturarea acelei nemulţămirĭ, care se produce în modŭ artificialŭ prin agitaţiunĭ neîndreptăţite şi stricăcióse.“

In împrejurărĭ normale şi décă amŭ avé unŭ guvernŭ iubitorŭ de dreptate şi imparţialŭ, amŭ trebuí sĕ ne bucurămŭ, séu celŭ puţinŭ se fimŭ liniştiţĭ, că se ieau astfelŭ de mĕsurĭ, pentrucă, abstragêndŭ dela cestiunea Evreilorŭ, mĕsurile acele ar nemerì numai presa maghiară, care singură sumuţă aḑĭ prin agitaţiunĭ neîndreptăţite stricăcióse *în modŭ artificialŭ* pe Maghiarĭ în contra naţionalităţilorŭ nemaghiare, producêndŭ astfelŭ mare nemulţumire pretutindenĭ.

Din nenorocire însĕ nu este aşa.

Totŭ ce este Maghiarŭ se bucură aḑĭ de privilegiulŭ de a agitá pentru maghiarismŭ cu orĭ ce mijlóce, ertate séu neertate, îndreptăţite séu neîndreptăţite şi agitaţiunile aceste suntŭ declarate pe faţă de fapte patriotice, ear agitatorii facŭ carieră şi primescŭ remuneraţii pentru călcarea de lege, décă acéstă călcare se face „în interesulŭ ideei de statŭ maghiarŭ.“

Din potrivă, décă vr'unulŭ din noi, cei ce suntemŭ consideraţĭ ca o calamitate pentru acestŭ statŭ, încércă a se apĕrá în contra nelegalităţilorŭ şi a abusurilorŭ de putere, pretinḑêndŭ respectarea limbei şi a naţionalităţii sale, ḑiarele ungurescĭ strigă, că este unŭ periculosŭ agitatorŭ, unŭ inimicŭ alŭ orênduelei ungurescĭ din acestŭ statŭ.

In fruntea agitaţiunei ce se face în modŭ artificialŭ contra Românilorŭ, carĭ nu cerŭ decâtŭ drepturile şi libertatea ce li se cuvine, se află acea fóiă alŭ căreia redactorŭ a compusŭ proiectulŭ de adresă alŭ maioriţăţii camerei. Acesta de sigurŭ că nu s'a gânditŭ la elŭ însuşĭ când a scrisŭ, că trebue sĕ se iea mĕsurĭ pentru delăturarea nemulţămirei provocate prin agitaţiunĭ neîndreptăţite.

De şépte-spre-ḑece anĭ de când e la putere regimulŭ ungurescŭ multe lovituri amŭ avutŭ se indurămŭ din parte-i. Drepturile ni le-a răpitŭ, limba ni-a prigonit'o şi ni-a batjocurit'o şi poporulŭ l'a asupritŭ în totŭ modulŭ. Acum se prepară a ne dá lovitura de mórte.

De aci încolo sĕ nu ne mai fie ertatŭ nicĭ aceea, ca sĕ ne apĕrămŭ în contra încălcărilorŭ prin scriere şi vorbire! Décă acésta voiescŭ se-o ajungă cei dela putere prin „mĕsurile escepţionale,“ atuncĭ nu este lovitură de mórte, ce-o plănuescŭ ei?

Nicĭodată în viaţa poporului românŭ din Transilvania, Bănatŭ şi Ţéra ungurescĕ nu s'a ivitŭ o epocă mai gravă şi mai ameninţătóre, ca ceea în care trăimŭ; nicĭodată nu a fostŭ mai mare lipsă ca sĕ ne încordămŭ tóte puterile spirituale şi materiale ca acuma, când trebue sĕ întîmpinămŭ marele periculŭ ce ameninţă esistenţa nóstră naţională.

La lucru dér toţĭ câţĭ ve mărturisiţĭ ca Românĭ şi în vecĭ Românĭ voiţĭ sĕ fiţĭ! La lucru pentru apĕrarea dreptei şi sântei nóstre cause! La lucru ca se dovedimŭ că nu noi suntemŭ, carĭ sĕ voimŭ rĕulŭ altorŭ popóre, ci că ceea ce pretindemŭ sunt drepturile şi libertatea ce competŭ naţiunei nóstre în acestŭ statŭ, este asigurarea limbei şi a naţionalităţii nóstre, la care nu vomŭ renunţá nicĭodată şi fără de care nu putemŭ trăì!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.«)

Careii marĭ, 13 Octomvre. — Părechia princiară de coróná a asistatŭ erĭ a. m. la serviciulŭ divinŭ bisericescŭ. După acésta societatea de vênatŭ a plecatŭ la vênătóre în pădurea St. Martinŭ, unde la órele 12½ apărŭ şi prinţulŭ de coróná. A. Sa prinţulŭ a împuşcatŭ 4 căprióre şi 2 epurĭ. La prânḑulŭ Curţii toastă comitele Stefanŭ Karolyi pentru prinţulŭ de coróná şi pentru archiducesa Elisaveta. Prinţulŭ de coróná mulţămì accentuândŭ, că ḑilele petrecute în Careii marĭ vorŭ fi totdéuna cea mai frumósă amintire. Séra la órele 8 părechia princiară de coróná plecà între aclamărĭ entusiaste.

CRONICA POLITICĂ.

Amŭ ajunsŭ se scriemŭ data de 1/13 Octomvre şi încă totŭ nu s'au arătatŭ din partea competentă causele pentru carĭ nu s'a convocatŭ congresulŭ bisericei române gr. or. pe acéstă ḑi. „Luminătorulŭ« primesce o corespondenţă din Peşta, în care se ḑice între altele:

....»Altă versiune este pe aicĭ, de altă formă. Şi adecă: se ḑice cumcă d-lŭ Trefort ar fi recercatŭ pe d-lŭ Metropolitŭ ca sĕ amâne numai câteva ḑile convocarea congresului din motivulŭ că terminulŭ legalŭ ar coincide cu timpulŭ serbătorii aniversării lui Horia şi Closca. D. Metropolitŭ în locŭ sĕ fi luminat pe întunecatulŭ ministru în loc sĕ'i fi spusŭ că congresulŭ este o corporaţiune consciă de drepturile, chiămarea şi competenţa sa, prin urmare nicĭ sĕ presupună ministrulŭ că şi congresulŭ ca atare se va amestecá în serbarea lui Horia, décă ar fi sĕ fie, — a tăcutŭ. Putea Escel. Sa sĕ facă şi aceea, ca sĕ convóce congresulŭ cu câteva ḑile mai târḑiu, şi érà erá ajutată causa. Ei, dér Escel. Sa se vede că abia a aşteptatŭ ocasiunea binevenită, ca — din ţinţarŭ sĕ facă armăsarŭ.....»

*

In camera magnaţilorŭ din Peşta a presentatŭ d-lŭ de Szlavy proiectulŭ de rĕspunsŭ la discursulŭ tronului, compusŭ de comisiunea pentru adresă. Discusiunea meritorică a proiectului se va începe aḑĭ, Lunĭ

In camera deputaţilorŭ s'a cetitŭ proiectulŭ de adresă, despre care vorbimŭ mai josŭ, asemenea în 11 l. c. şi se ḑice că au făcutŭ mare împresiune asupra tisaiştilorŭ mai alesŭ pasagele privitóre la relaţiile cu Germania, la legătura economică cu Austria şi la starea economică interióră. După acésta preşedintele partidei antisemite br. Andreanszky a presentatŭ proiectulŭ de adresă alŭ antisemiţilorŭ. Preşedintele nu vrea sĕ admită cetirea lui, deórece s'a fostŭ publicatŭ mai înainte în tóte ḑiarele; mamelucii aplaudéză. Atuncĭ se redică Istoczy şi se provócă la usulŭ parlamentarŭ. Preşedintele n'a mai pututŭ sĕ ḑică nimicŭ şi proiectulŭ s'a cetitŭ. Intr'aceea mulţime de deputaţĭ au părăsitŭ sala dovedindŭ prin acésta respectulŭ ce'lŭ au faţă cu causa Evreilorŭ.....

Unŭ proiectŭ de adresă alŭ naţionalităţilorŭ nu s'a presentatŭ de nimenea, dovadă că naţionalităţile nemaghiare nu suntŭ representate în dietă. Problema celorŭ câţiva deputaţĭ naţionalĭ carĭ s'au străcuratŭ în dietă, se restrînge dér la aceea, ca se constate tristulŭ faptŭ că douĕ din trei părţi ale poporaţiunei în realitate nu suntŭ representate în cameră.

*

Daniel Iranyi, preşedintele partidei independente şi dela 1848, a adresatŭ ministrului preşedinte următórea interpelare în privinţa întrevederii dela Skiernevice: Impĕratulŭ Austriei şi regele Ungariei, împĕratulŭ Germaniei, precum şi ţarulŭ rusescŭ au avutŭ în luna trecută o întêlnire în orăşelulŭ polonŭ Skiernevice, la care întrevedere monarchii au fostŭ însoţiţĭ de ministrii lorŭ de esterne, împrejurare, care face nendoelnică natura şi însemnătatea politică a întrevederii. Despre scopulŭ şi resultatulŭ întrevederei nu s'a făcutŭ însĕ până acum nicĭ o comunicare autentică. Deórece însĕ cunóscerea scopului şi resultatului eventualŭ intereséză fórte de aprópe pe Ungaria şi de aceea şi pe camera deputaţilorŭ, întrebŭ pe ministrulŭ preşedinte: Este dispusŭ sĕ se facă cunoscutŭ camerei deputaţilorŭ, ce scopŭ şi eventualŭ ce resultatŭ a avutŭ întrevederea? S'a încheiatŭ o alianţă séu s'a pusŭ la cale vr'o învoială? S'a formulatŭ ceva în scrisŭ séu s'a luatŭ o înţelegere verbală? Décă s'a făcutŭ, ce cestiunĭ privescŭ învoielile şi în ce direcţiune se mişcă ele? Décă esistă învoelĭ în scrisŭ, este ministrulŭ dispusŭ sĕ le depună pe masă camerei?

*

Se vorbesce, că papa ar avé de gândŭ sĕ dea o enciclică în contra liberalismului. După fóia silesică ultramontană, enciclica va avé cam urmĕtorulŭ cuprinsŭ: Leo XIII va combate acelŭ liberalismŭ, a cărui ţintă este nimicirea influinţei positive-religióse asupra societăţii, dér mai cu sémă combaterea influinţei morale a bisericii asupra referinţelorŭ sociale. Elŭ va arătá, cum liberalismulŭ înveninéză viaţa socială şi politică a presintelui. Noua enciclică va pune din nou pe tapetŭ raportulŭ dintre biserică şi statŭ, necesitatea libertăţii consciinţei, libera activitate a ordinelorŭ religióse, şi peste totŭ marile cestiunĭ sociale ale presintelui. In fine papa, amĕsuratŭ deprinderei sale, va dá catolicilorŭ regule şi prescripţiunĭ speciale pentru atitudiuea lorŭ în mijlocŭlŭ luptei ce esistă. Elŭ va accentuá cu deosebire necesitatea unei strînse legăturĭ fructuóse şi active a acelora, carĭ mai alesŭ suntŭ chemaţĭ şi apţĭ sĕ promoveze şi sĕ întăréscă interesele imperiului dumneḑeescŭ pe pămêntŭ.

Lucrurĭ nouĕ nu conţine prin urmare enciclica, şi ca vechĭ vorŭ avé totŭ acelaşĭ efectŭ ca şi până acuma.

PROIECTULŬ DE ADRESA ALŬ CAMEREI MAGNAŢILORŬ.

In şedinţa de Vinerĭ a camerei magnaţilorŭ comisiunea alésă pentru compunerea rĕspunsului la discursulŭ tronului a presentatŭ proiectulŭ sĕu. Elŭ este compusŭ, afară de unŭ singurŭ pasagiŭ, de prefectulŭ Br. Majthenyi. Dela autorŭ se póte conchide asupra opului. Proiectulŭ nu este decâtŭ o parafrasă a mesagiului regescŭ.

Vomŭ citá dintr'însulŭ pasagiulŭ următorŭ:

»Este opera adêncei inţelepciune de regentŭ a Maies-

tăţii Vóstre şi unŭ resultatŭ îmbucurătorŭ alŭ direcţiunei tuturorŭ factorilorŭ constituţiunalĭ, carĭ au influinţă asupra afacerilorŭ streine, când între monarchiă şi între împeriulŭ germanŭ esistă cele mai intime şi cu celelalte state cele mai bune ralaţiunĭ. Dér deşi corpurile legiuitóre potŭ sĕ-şĭ continue activitatea făr' de nicĭ o grije pentru încurcăturĭ esterne, totuşĭ nu punemŭ unŭ preţŭ mai micŭ nicĭ pe aceea, ca sĕ se susţină pacea între cetăţenii diferitelorŭ naţionalităţĭ, confesiunĭ şi clase în ţéră, care pace în trecutŭ a fostŭ unŭ factorŭ alŭ desvoltărei nóstre spirituale şi economice şi este pentru viitorŭ o condiţiune de căpeteniă. Vomŭ dá prin urmare sprijinulŭ nostru patrioticŭ acelorŭ năsuinţe condiţionate de necesitate ale guvernului Maiestăţii Vóstre, carĭ ar avé de scopŭ înlăturarea relelorŭ ce se nascŭ din abusarea cu aceste preţióse drepturĭ şi apĕrarea liniştei şi a siguranţei societăţii.«

Cum sĕ nu afle de bune prefectulŭ Majthenyi planurile ce sĕ clocescŭ în creerii d-lui Tisza? Vomŭ vedé décă şi ceilalţĭ magnaţĭ vorŭ fi toţĭ de o părere cu dênsulŭ.

Proiectulŭ de adresă alŭ tisaiştilorŭ din dietă.

E lucru firescŭ, că deosebire esenţială între vederile prefectului Majthenyi şi între acele ale propovĕduitorului politicei tisaiste Dr. Max Falk nu póte esistá. Proiectulŭ de adresă compusŭ de Falk are aerulŭ de a fi mai liberalŭ, iea mai adeseorĭ îndeşertŭ cuvêntulŭ sântei libertăţĭ, spre a ajunge la aceleaşĭ resultate.

In pasagiulŭ privitorŭ la relaţiile esterióre ale monarchiei proiectulŭ d-lui Falk îşĭ ia avêntulŭ de a dovedí, că caracterulŭ întrevederii dela Skiernievice n'a schimbatŭ caracterulŭ alianţei de şése anĭ dintre Austro-Ungaria şi Germania »nicĭ cu privire la estinderea lui esterióră, nicĭ cu privire la natura lui interióră.« Cu alte cuvinte proiectulŭ de rĕspunsŭ tisaistŭ interpretéză cuvintele din discursulŭ tronului aşa, că Rusia n'a întratŭ în alianţa austro-germană, o interpretare ce ni-se pare şi nepolitică şi nefolositóre. Câtŭ pentru Maghiarĭ credemŭ că a trecutŭ timpulŭ ca sĕ fie amăgiţĭ cu vorbe góle.

Spre sfârşitŭ proiectulŭ d-lui Falk vorbesce de pacea interióră şi de frecărĭ dintre rasse, confesiunĭ séu clase, ce se nascŭ fie din nesciinţă, fie din precalcurare rĕutăciósă, carĭ frecărĭ ameninţă frăţietatea cu Maghiarii. După ce mai face vorbă sforăitóre de libertatea ce a îmbrăţişatŭ de o miiă de anĭ tóte popórele acestei patrie (aşa că pe unele erá sĕ le sugrume de dragoste) proiectulŭ găsesce că pré multă libertate este stricăciósă şi că ea póte degenerá, décă nu se va grăbí d-lŭ Tisza cu mĕsurile lui escepţionale.

De aceea proiectulŭ declară, că tisaiştii vorŭ sprijiní pe d-lu Tisza, în nĕsuinţele lui de a delătură nemulţumirea care este provocată în modŭ artificialŭ prin agitaţiunĭ neîndreptăţite şi stricăcióse. Tisaiştii mai au însĕ deosebită graţiă de a aşteptá dela d-lŭ Tisza, că va crede de a sa datoriă de a delătură relele adevĕrate séu celŭ puţinŭ de ale alină după putinţă.

Sapienti satis!

Rĕsboiulŭ franco-chinesŭ.

Luptele între Francesĭ şi Chinesĭ continuă cu mare înverşunare. „Agenţia Havas« a primitŭ la 9 Octomvre st. n. din Hanoi scirea, că generalulŭ francesŭ Negrier a întêlnitŭ la 8 Octomvre lângă Kep 600 de ostaşĭ chinesĭ din trupele regulate, carĭ erau adăpostiţĭ în şanţurile dimprejurulŭ unei redute centrale. La începutulŭ luptei Chinesii esecutară unŭ atacŭ, cercândŭ sĕ încunjure pe Francesĭ. Lupta a începutŭ la 9 óre diminéţa şi s'a terminatŭ la 7 óre séra. Trupele chinese, cărora li s'a tăiatŭ drumulŭ spre China, fugiră în disordine în direcţiune spre Dasguan, urmărite fiindŭ de Franceşĭ. Apărătorii Kepului au desfăşuratŭ o resistenţă de admiratŭ. Satulŭ a fostŭ încunjuratŭ de Franceşĭ şi, numai după ce aceştia au spartŭ reduta centrală, au putut'o luá cu asaltŭ. Peste 600 de Chinesĭ au fostŭ ucişĭ numai în satŭ. Trupele francese au dovedit mare bravură şi presenţă de spiritŭ; au ocupatŭ linia de retragere a Chinesilorŭ şi au pusŭ mâna pe totŭ materialulŭ de rĕsboiu, precum şi pe unŭ mare numĕrŭ de catârĭ şi cai. Francesii au avutŭ unŭ căpitanŭ şi 20 soldaţĭ morţĭ, 8 oficierĭ şi 50 de soldaţĭ rănitĭ.

Alte rapórte încă spunŭ că Francesii au avutŭ acestŭ succesŭ numai după o înverşunată luptă şi au suferitŭ perderĭ simţitóre. Chiar generalulŭ Negrier a fostŭ rănitŭ.

SCIRILE ŢILEI.

Cetimŭ în »Telegrafulŭ românŭ« următorulŭ comunicatŭ:

»Faţă cu scorniturile tendenţióse din »Gazeta Transilvaniei« şi »Luminătorulŭ« în cestinnea congresului nostru naţionalŭ bisericescŭ susţinemŭ comunicatulŭ nostru autenticŭ din Nr. 109, despre alŭ căruia adevĕrŭ credemŭ că în curêndŭ se va convinge publicuiŭ şi pe altă cale.«

De ce »în curêndŭ« şi nu imediatŭ? Séu I. P. Sf. Sa muncesce din rĕsputerĭ sĕ afle »altă cale« de a scăpá de responsabilitate?

—0—

Bugetulŭ Universităţii săsescĭ pe anulŭ 1885 s'a stabilitŭ de comisiunea financiară-economică astfelŭ: veniturile ordinare şi estra ordinare 185,567 fl. $50^1/_3$ cr., cheltuelile ordinare şi estraordinare 193,270 fl. $34^1/_6$ cr., deficitulŭ e prin urmare de 7702 fl. $83^5/_6$ cr. şi se va acoperí din prisosulŭ de 14,213 fl. din anii trecuţĭ, trecutŭ la economii.

—0—

Tribunalulŭ din Cincĭ-bisericĭ a condamnatŭ la mórte prin spênţurătóre pe ucigaşii A. Dakos, numitŭ şi »tigrulŭ«, şi I. Borsos.

—0—

In şedinţa dela 1 Octomvre a Societăţii de istoriă şi archeologiă, ţinută în Deva, profesorulŭ König a tratatŭ despre cultulŭ Mithrei, ţicêndŭ că Sarmisegetusa a fostŭ centrulŭ acestui cultŭ. Templulŭ Mithrei a esistatŭ deja în anulŭ 150 d. Chr., n'avea ferestre, ci erá iluminatŭ prin lampe ce atârnau pe pareţĭ; colórea templului erá roşiă şi albastră. Totodată profesorulŭ König a arătatŭ publicului asistentŭ şi fotografii de pe reliefurile Mithrei, ce se află în museulŭ din Deva.

—0—

Cetimŭ în ţiarele din Bucurescĭ: D. Pavelŭ Roşu primarulŭ comunei rurale Dobrovĕţŭ din plasa mijlocului Crasno, judeţulŭ Vaslui, se va alege deputatŭ în colegiu III-lea de Vaslui. Acestŭ candidatŭ este ţĕranŭ din Dobrovĕţŭ şi e primarŭ alŭ Dobrovĕţului de multŭ timpŭ şi este alesŭ în unanimitate de ţĕranĭ, cu tóte că administraţia s'a opusŭ la alegerea s'a de primarŭ. Elŭ ştie carte şi dispune de o frumósă avere câştigată prin munca sa onestă. Toţĭ alegĕtorii ţĕranĭ din judeţulŭ Vaslui voescŭ cu orĭ ce preţŭ a-lŭ alege deputatŭ pe acest consăténŭ alŭ lorŭ. Ei ţinŭ la dênsulŭ c'ăi unŭ om cu unŭ caracterŭ onestŭ, luptătorŭ mare pentru emancipareа ţĕranilorŭ. Acestŭ viitorŭ candidatŭ este unŭ din cei mai capabilĭ şi mai inteligenţĭ ţĕranĭ din judeţul Vaslui. Pe câtŭ suntemŭ informaţĭ candidatura s'a sfărâmat toţĭ sorţii de a rĕuşí. D-nulŭ Pavelŭ Roşu şi-a datŭ demisia din postulŭ de primarŭ alŭ comunei rurale Dobrovĕţŭ, în scopŭ d'a se conformá legii pentru alegerea sa de deputatŭ.«

—0—

»Românulŭ« dă sub tótă reserva scirea, că d. C. Mitilineu, fostŭ alŭ 2-lea secretarŭ alŭ legaţiunei române din Italia şi fratele ministrului ţĕrei la Belgradŭ, ar fi fostŭ arestatŭ.

—0—

Culesulŭ viilorŭ a începutŭ de câte-va ţile în totŭ judeţulŭ Dolj, scrie »Carpaţii« din Craiova. Recolta strugurilorŭ nu va fi de astă dată mănósă, din causa manei care a datŭ şi care a distrusŭ aprópe totŭ rodul, dar nicĭ calitatea strugurilorŭ nu va fi ca în alţĭ anĭ, căci nu s'au pututŭ cóce din causa deselorŭ ploi carĭ s'au succedatŭ, şi din causa timpului rĕcorosŭ pe care l'am avutŭ în totŭ cursulŭ acestei lunĭ; afară de acésta mulţi cultivatorii de vii nu mai voescŭ a aşteptá, temêndu-se ca nu cumva sĕ pérdă totulŭ prin vre-unŭ îngheţŭ. Termometrulŭ căduse acum douĕ ţile la 3 grade Reaumur.

—0—

Ministerulŭ românŭ alŭ domenielorŭ a hotărîtŭ a face plantaţii de salcâmĭ şi de stejarĭ în Dobrogea. Sĕmênţa va fostŭ comandată din Viena, iar pământulŭ este aratŭ. Plantaţiile se vorŭ începe în curêndŭ.

—0—

Din Roma se scrie, că apostaţii preoţĭ Baptist Savarese, fostŭ capelanŭ alŭ papii, şi comitele Enric de Campelio, fostŭ canonicŭ alŭ basilicei patriarchale a s-lui Petru, au întemeiatŭ o sectă: »Biserica catolică italiană« şi „Congregaţiunea s-lui apostolŭ Pavelŭ.« Secta face causă comună cu vechii catolicĭ, respingŭ spovedania între 4 ochi, nu recunoscŭ pe fecióra Maria ca mama lui Dumnedeu şi propoveduescŭ, că preotulŭ trebue să absolve de pĕcate. Papa printr'unŭ comunicatŭ publicatŭ la 29 Septemvre, declară căduţĭ marei escomunicaţiunĭ atâtŭ noua congregaţiune câtŭ şi cei ce vorŭ întrá în ea.

—0—

Regele Italiei a dăruitŭ pentru familiile bântuite de coleră din Geneva 20,000 francĭ.

—0—

In Catania a fostŭ o volbură, care a dĕrîmatŭ case şi arborĭ. S'au scosŭ până acuma de sub dărîmăturĭ 27 cadavre. ér 350 de rănitĭ s'au datŭ în îngrijirea medicilorŭ. Săpăturile se continuă. Paguba se evaluéză la 5 milióne francĭ.

—0—

„Niederlausitzer Anzeiger" (Prusia), în Nr. 105 publică următórea încunosclinţare: „De órece personalulŭ nostru, împinsŭ de unŭ simţĕmêntŭ patrioticŭ, va asista ca privitorŭ la esercitiile militare ce se facŭ în acestŭ ţinutŭ, apelămŭ la bunăvoinţa cetitorilorŭ noştri, décă numĕrulŭ proximŭ alŭ fóiei nóstre nu va apăré Joi ori Sâmbătă. Sfătuimŭ pe toţĭ abonaţii noştri sĕ privéscă şi dênşii interesanta privelişte.«

Fericită redacţiă!

—0—

Astă séră trupa teatrală germană va representa piesa: Matilda« séu »O inimă femeéscă,« dramă în 4 acte.

2.

FOILETONŬ.

(Urmare)

Influinţa limbei grece asupra desvoltării cuvintelorŭ şi asupra literaturei limbei latine.

Poporulŭ grecŭ străvechiu înzestratŭ cu acestŭ idiomŭ a emigratŭ din Asia în Grecia într'unŭ timpŭ ante-istoricŭ; dér mai întâiu în Grecia-nordică muntósă, numită după aceea Epirŭ. Atâtŭ poporulŭ grecŭ străvechiu câtŭ şi limba lui n'a pututŭ sĕ se mai afle pe cea mai de josŭ tréptă de desvoltare. Pentru-că, décă aseménămŭ limbile rudite, carĭ au odrăslitŭ din trupina comună, dar perdută, şi le mai aflămŭ încă în producte literare, vomŭ aflá, că ele în multe privinţe au acelaşĭ caracterŭ, acelaşĭ gradŭ de desvoltare. Decĭ acelŭ idiomŭ străvechiu a servitŭ dreptŭ zestre*) limbilorŭ odrăslite dintr'ênsulŭ. Cunoscinţa istorică aflà pe poporulŭ grecŭ-străvechin aci (în Grecia) sub numele comunŭ de »Pelasgĭ,« împărţitŭ într'o mulţime de popóre micĭ, de bună sémă cu atâtea dialecte, carĭ însĕ tóte avéu de caracteristică sunete înăduşite, aspre, onomatopoetice, tare scurte şi sîmburóse. Şi deşi dialectele avéu multişóre forme şi cuvinte, totuşĭ în genere erau formate după regule ficse şi apte de o desvoltare internă mai întinsă. Căcĭ altfelŭ limba latină de mai târdiu n'ar puté avé aşa de mare aseménare cu cea grécă, precum vedemŭ, că are.

O parte din aceştĭ Pelasgĭ séu Grecĭ pelasgicĭ emigrară în timpŭ necunoscutŭ în Italia şi se aşedară pe ţĕrmurele rĕsăritenŭ, de unde fiindŭ constrînşĭ de alte naţiunĭ a trece Apeninii se aşedară pe ţĕrmurele apusénŭ alŭ Italiei, unde îi aflămŭ în timpulŭ istoricŭ ca poporŭ stabilŭ sub numele de »Latinĭ« în provincia »Laţiu.« Acéstă emigraţiune nu este, ce e dreptŭ, dovedită nemijlocitŭ prin atestate istorice; însĕ afinitatea dintre limba grécă şi latină până în cele mai micĭ aménunte este cu multŭ mai mare şi mai strînsă, decâtŭ sĕ se pótă afirmá că ambele popóre nu suntŭ de aceeaşĭ seminţiă, precum suntŭ şi limbile vorbite de dênsele din aceeaşĭ trupină. Cu tóte acestea se mai află la mai mulţĭ scriitorĭ vechĭ, deşi dintr'unŭ timpŭ mai târdiu, mai multe scirĭ întunecate şi confuse, carĭ conglăsuescŭ una cu alta, ce e dreptŭ, dar totuşĭ indigitéză la tradiţiunĭ mai vechĭ şi se basézŭ de sigurŭ pe óre-care sciinţă istorică despre emigraţiunĭ de ale seminţiilorŭ pelasgice din Grecia în Italia. Este cu neputinţă, ca aceste scirĭ sĕ fie lipsite de orice basă reală, ceea ce se póte probá cu următórele: Epirulŭ a fostŭ unulŭ dintre locurile principale ale cultului lui Dios séu **Zeus**, ca tată a tóte (Ζεύς πατλή) şi alŭ presupusei sale soţii **Diana** séu **Diaina**. Asemenea este şi **Hestia**, ţeiţa vetrei casnice, de bună sémă una dintre ţeităţile cele mai vechĭ ale Greciei. Acestorŭ ţeităţĭ le corespundŭ cu o mică deosebire a numelorŭ ţeităţile curatŭ latine: **Jupiter** (**Diu pater**, ţi: **Djupater**, de unde, după omiterea lui D, a rĕmasŭ **Jupater** şi **Jupiter**), **Juno** (**Diuno**, ţi: **Djuno**, de unde **Iuno**), **Diana** séu **Deana** şi **Vesta**. De aci mai urméză, că religiunea Latinilorŭ erá asemenea cu a Grecilorŭ din multe puncte de vedere.

Pentru ca sĕ aflămŭ, în ce gradŭ de desvoltare limbistică a statŭ seminţia, care a trecutŭ în Italia, vomŭ pune ambele limbĭ, cea latină şi cea grécă, una lângă alta, — le vomŭ aseméná una cu alta, — în aménuntele lorŭ şi vomŭ căutá aceea ce este comunŭ amêndurora. Punctele, în carĭ conglăsuesce una cu alta, vorŭ fi punctele documentătóre. Din acésta se va vedé, în ce a constatŭ cultura ambelorŭ popóre*). — Dar aci tre-

*) Comp. escelenta programă de Kuhn: Zur ältesten Geschichte der indo-germanischen Völker, Berlin (Realgymnasium) 1845, 4.

*) Se va păré, că m'am abătutŭ încâtva dela tema principală; dar fiind-că limba grécă vechiă n'a eserţatŭ nicĭ-o influinţă asupra limbei latine vechĭ, trebue sĕ arĕtu aci numai aseménarea dintre aceste douĕ limbĭ. In perióda I. mai că nu se simte vre-o influinţă a limbei grece asupra celei latine. Acésta însĕ începe numai atuncĭ, când limba grécă trecuse prin perióda de auru a desvoltării sale.

PLECAREA MOSTENITORULUI TRONULUI DIN GURGHIU.

Gurghiu, 9 Octomvre 1884.

Chiar astădĭ se împlinescŭ 10 ḑile de când AA. LL. principele *Rudolfŭ* şi princesa *Stefania* veniră deplinŭ sănĕtoşĭ şi voioşĭ în mijloculŭ nostru, spre a'şĭ începe vĕnătórea în munţii Gurghiului. Vĕnătórea a avută unŭ resultatŭ bunŭ, căcĭ s'au împuşcatŭ 7 urşĭ în timpulŭ acesta, şi încă 2 din acestia i-au împuşcatŭ însuşĭ A. Sa Rudolfŭ, ér 1 prinţulŭ Franciscŭ Ferdinand, vĕrŭ primarŭ cu A. Sa. Acésta Le-au causatŭ mare bucuriă, aşa încâtŭ în tótă durata vĕnătórei au fostŭ fórte bine dispuşĭ, ba şi timpulŭ i-au favoritŭ, fiindŭ fórte frumosŭ şi acomodatŭ pentru vĕnatŭ.

Prânḑulŭ în tótă séra dură dela 6—8 ore cântândŭ musica lui Solomonŭ din Cluşiu piesele cele mai alese.

După prânḑŭ, totdéuna când împuşcau urşĭ, eşiau cu toţii în grădina curţii, unde aşeḑau urşii între ramurĭ verḑĭ de bradŭ şi cu felinare aprinse li se făcea ceremoniă mare, aşa numita »Imormêntarea ursului,« ceea ce ţinea cam o óră, cântândŭ musica piese din viaţa vĕnătorilorŭ. Princesa Stefania şi dama de onóre comitesă Palfy Fani atâta voiă bună avéu, încâtŭ totŭ mereu cântáu, acompaniate fiindŭ şi de comitele Teleky Samuel.

Aceste 10 ḑile ne-au causatŭ Gurghienilorŭ şi celorŭ din jurŭ o distracţiă plăcută, căcĭ de regulă în tótă séra venea cu deosebire inteligenţa din locŭ şi jurŭ spre a privĭ şi a se desfătá de lucrurile vĕḑute.

Duminecă în 5 Octomvre au voitŭ AA. LL. sĕ vină la biserica nóstră, avisându-ne despre acésta cu trei ḑile mai nainte prin mareşalulŭ de curte Bombelles, óra eră fixată 7½, însĕ veniră 2 plăiaşĭ vĕnătorĭ romanĭ şi făcură AA. LL. cunoscutŭ, că în pădurea Casivei se află 3 urşĭ marĭ. Auḑindŭ acésta prinţulŭ numai decâtŭ schimbà programa, întrà îndată în capela (biserica) curţii unde se făcù numai o rugăciune de Abatele Kóváts Ferentz din Marós-Vásárhely, şi preste unŭ cuartŭ de óră plecară cu toţii la vĕnatŭ, şi nu fără efectŭ, căcĭ chiar atuncĭ a împuşcatŭ prinţulŭ ursulŭ celŭ mai mare, avêndŭ în greutate cam 4 măjĭ vechĭ, care s'a şi trimisŭ în Viena întregŭ, luându-se afară numai intestinele din elŭ.

Mareşalulŭ de curte a trimisŭ la mine pe secretarulŭ sĕu d. Dionisio Radoslovich, spre a'mĭ comunicá schimbarea programei şi a mĕ liniscí în acéstă privinţă. Acéstă întêmplare suntŭ moralminte obligatŭ a o aduce la cunoscinţă publicităţii, ca se nu se dea din partea cuiva comentarii sinistre şi sĕ cugete că dóră A. Sa cu voiă ne-a ocolitŭ, spre a nu luá parte în anulŭ acesta la serviciulŭ divinŭ, cu venirea Sa la noi; nu, căcĭ causa e deplinŭ justificată prin incidentulŭ întêmplatŭ.

La plecarea Sa din Gurghiu, aḑĭ în 9 Octomvre pela trei óre după améḑĭ, s'a adunatŭ lume multă din Gurghiu şi jurŭ, potŭ ḑice mai multŭ ca la sosire.

După ce s'a coboritŭ din palatŭ, îşĭ luà mai ântêiu rĕmasŭ bunŭ dela aristocraţĭ, dela corpulŭ fiscalŭ, dela clerulŭ rom. cat., după aceea dela clerulŭ românescŭ, ḑicêndu-le: „Rĕmasŭ bunŭ! Sĕ vĕ aflu érăşĭ sănĕtoşĭ în viitorŭ!"

La 3 óre după améḑĭ, între strigătele entusiastice de »Sĕ trăiască!" ne-au părăsitŭ, lăsându-ne ca amintire dulce nobleţa inimei, manierile atrăgĕtóre şi zîmbetulŭ simpaticŭ, care suntŭ espresia simţĕmintelorŭ interne, şi carĭ totodată dovedescŭ iubirea ce o au către subalternii Lorŭ.

Dela Gurghiu vorŭ merge imediatŭ la Careii-marĭ (Nagy-Károly), unde vorŭ fi óspeţii comitelui Károlyi, care încă fù la Gurghiu. AA. LL. vorŭ avé o primire splendidă şi mărĕţă acolo, după cum se vorbesce. Câtŭ vorŭ stá acolo, vorŭ vĕná porcĭ sĕlbaticĭ.

Dorescŭ ca Dḑeu sĕ'i conducă ferice şi sĕnătoşĭ la ţinta dorită, ca în viitorŭ, amĕsuratŭ promisiunei făcute, sĕ'i putemŭ érăşĭ bineventá în mijloculŭ nostru.

Nicolau Petru
Gurghianulŭ.

Din Croaţia.

Agramŭ, 10 Octomvre 1884.

(Coresp. part. a Gaz. Trans.)

Unde nu-i autonomiă de locŭ, nu e bine, unde nu e destulă autonomiă încă nu e bine.

La închiderea dietei croate în 31 Augustŭ a. c. când a trecutŭ Banulŭ Khuen-Hedervary peste piaţa s-lui Marcu ca sĕ mérgă la dietă nu l'a salutatŭ nimenea dintre locuitorii civilĭ.

La deschiderea nouei diete în 30 Septemvre a. c. la 11 óre Escel. Sa Banulŭ asemenea a fostŭ scutitŭ de a'şĭ luá pălăria din capŭ mulţămindŭ la trecĕtorĭ, fiindcă nimenĭ dintre ei nu l'a salutatŭ.

Cu-o jumĕtate de óră mai înainte s'au fostŭ adunatŭ deputaţii noui la dieta nouă. Cincĭ minute înainte sosise Davidŭ Starcevicĭ într'o căruţă cu 2 cai alb. Căruţa şi caii erau câtŭ se póte de împodobiţĭ şi încărcaţĭ cu florĭ şi cu cununе, ce erau tóte dăruite de către dame. Davidŭ venise cu trăsura printr'o stradă, pe unde nimenĭ nu'lŭ aşteptá sĕ vină. Câtŭ îlŭ zărì din piaţa s-lui Marcu poporulŭ începù a strigá, ba a sbierá chiar: «Zivio David Starcevicĭ.« Acéstă ovaţiune a duratŭ lungŭ timpŭ.

Pela 11½ Banulŭ cu toţĭ deputaţii porniră la biserică, ce este vre-o 60 de paşĭ departe de casa dietei. Mare tăcere domnea în piaţă. Deodată părea că se cutremură piaţa de strigăte puternice de zivio. Starcevicĭ cu soţii sĕi veneau în urma celorŭ ce mergeau la biserică şi lorŭ li se făcù din nou acésta ovaţiune.

Când Starcevicĭ eşì din biserică se repetà din nou acea ovaţiune. Astfelŭ Esc. Sa Banulŭ şi partida lui numită »naţională,« în realitate însĕ hiperguvernamentală, au avutŭ ocasiune a asistá în timpŭ de cincĭ cuarturĭ de óră la trei ovaţiunĭ bine esecutate pentru proroculŭ Davidŭ. Pentru ca sĕ se evite vr'o disordine poliţia trase cordonŭ împrejurulŭ pieţei, însĕ şi cordonulŭ a fostŭ spartŭ şi ordinea a fostŭ turburată îndată ce se vĕḑù figura imposantă a lui Davidŭ.

Partida independentă croată, precum sciţĭ, a perdutŭ multe mandate la alegerile trecute. Intre altele a perdutŭ pe celŭ mai bunŭ oratorŭ alŭ sĕu şefŭ la justiţiă Marian Derencsin şi pe profesorulŭ conte Vojnovic, amêndoi ómenĭ bine proveḑuţĭ cu şciinţă şi cu espirienţe frumóse, dér cu puţine mijlóce materiale, şi sciutŭ este, că fără de acésta din urmă cualitate sunătóre nicĭ în Croaţia nu se póte face multă trébă.

Cine şi-ar fi pututŭ închipuí înainte cu 10 anĭ, că unŭ Voncina şi unŭ Miscatovicĭ se şéḑă astăḑĭ pe băncile regimului, ḑicŭ cei mai mulţĭ dintre acei alegĕtorĭ din Agramŭ, carĭ ţinêndu-se de partida lui Mrazovicĭ şi vĕḑêndŭ că partida independentă nicĭ n'a candidatŭ în Agramŭ, s'au absţinutŭ cu totulŭ dela votŭ şi aşa au făcutŭ posibilŭ guvernamentalilorŭ ca sĕ iésă în tóte trei cercurile cu candidaţii lorŭ.

Triumviratulŭ: Mateiu Mrazovicĭ, Ioanŭ Voncina şi Iosifŭ Miskatovicĭ a fostŭ rĕsturnatŭ în Marte 1871 pe Levinŭ Br.-Rauch din postulŭ sĕu de Banŭ alŭ Croaţiei. Cine ar fi pututŭ atuncĭ prevedé, că 10 anĭ mai târḑiu are sĕ trécă Miscatovicĭ la partida guvernamentală şi unŭ anŭ după elŭ sĕ trécă şi Voncina la dênsa, acestŭ din urmă fiindŭ încă şi unŭ omŭ fórte bine situatŭ şi neatĕrnândŭ dela nimenĭ.

Miscatovicĭ a studiatŭ pe spesele episcopului Strossmayer. Acestŭ vrednicŭ prelatŭ asemenea n'a pututŭ prevedé, că nutresce şi dă educaţiune la unŭ puiŭ de şérpe. Miscatovicĭ a fostŭ mai ântêiu preotŭ, după aceea profesorŭ la gimnasiulŭ din Zagrabia (Agramŭ), după aceea s'a făcutŭ jurnalistŭ şi a încheiatŭ căsătoria morganatică cu guvernamentalii. Este unŭ jurnalistŭ escelentŭ, numai câtŭ are pré multe trebuinţe. Mrazovicĭ a înbĕtrânitŭ şi e bolnăviciosŭ; elŭ a renunţatŭ de bună voie d'a primí unŭ mandatŭ pentru perioda dietală de acum.

Partea cea mai mare a alegĕtorilorŭ din oraşulŭ Zagrabia (Agramŭ) nu ţine atâtŭ la partida lui Davidŭ Starcevicĭ, câtŭ mai multŭ la partida »Independentă« (Mrazovicĭ.)

CORESPONDENŢA PART. A »GAZ. TRANS.«

Lugoşŭ, 8 Octomvre 1884.

In urmarea ordinaţiunei comitelui supremŭ dela 16 Septemvre a. c. Nr. 340 pe ḑiua de 6 a. l. c. a fostŭ conchemată Congregaţiunea ordinară de tómnă a comitatului Caraşŭ-Severinŭ.

La órele 10 de diminéţă s'a şi deschisŭ Congregaţiunea prin însuşĭ comitele supremŭ Tabaydy. Immediatŭ după deschiderea Congregaţiunei urmà cetirea următorului rĕspunsŭ datŭ de Maiestatea Sa Monarchulŭ cu ocasiunea venirei Sale la Aradŭ deputaţiunei comitatului nostru:

„Suntŭ încredinţatŭ despre sinceritatea simţĕmintelorŭ, ce mai adinéorĭ aţĭ esprimatŭ şi primescŭ dară cu bucuriă bunele urărĭ pornite dintr'ênsele; şi mai cu sémă asigurarea, că acelea esŭ de pe buzele naţionalităţilorŭ ce trăescŭ în bună înţelegere. Păstraţĭ şi de aicĭ încolo frăţésca înţelegere, prin care veţĭ puté ajunge mai sigurŭ, sprijinindu-vĕ unii pe alţii, la consolidarea spirituală şi materială a comitatului vostru şi la păstrarea graţiei mele nestrămutate regescĭ, cu care eu urmărescŭ progresiva regulare a comitatului de nou unitŭ şi desvoltarea lui; către comitatulŭ d-vóstră totdéuna mĕ întorcŭ cu deosebită atenţiune şi simpatiă.«

Acestŭ rĕspunsŭ alŭ Măiestăţii Sale a fostŭ primitŭ din partea Congregaţiunei cu repeţite strigărĭ de „Sĕ trăéscă« şi »éljen."

In fine la propunerea comitelui supremŭ, aprobà Congregaţiunea, ca spre eternă aducere aminte sĕ se trécă acestŭ rĕspunsŭ în protocolŭ.

Mai nainte de a se trece la ordinea ḑilei, bravulŭ advocatŭ Silviu Rezeiu înterpeléză pre vice-comitele Iakabfy: Că în urmarea multelorŭ hoţii sĕvârşite în timpulŭ celŭ mai recentŭ în Lugoşŭ, are dênsulŭ cunoscinţă de ordinaţiunea solgabirĕului, în urmarca căreia îngreunéză pe orăşenĭ de a dá păzitorĭ de nópte spre întărirea poliţiei? Şi că mai departe nu ar avé de cugetŭ de a face paşii necesarĭ pentru absolvarea lorŭ de la acea sarcină?

Vice-comitele Iakabfy rĕspunde între altele interpelantetui: că are cunoscinţă despre amintita ordinaţiune, dar' până acuma nimenea nu s'a plânsŭ în contra ei şi că aflândŭ de bine, va face paşii necesarĭ spre absolvirea orăşenilorŭ.

Intraceea pré puterniculŭ Tabaydy se şi grăbeşce de a felicitá pre Solgăbirĕu pentru pasulŭ întreprinsŭ şi a'lŭ încărcá de laude căci vorba ceea: »Corbŭ la corbŭ nu'şĭ scóte ochii.«

De altŭ-mintrelea fórte la locŭ a fostŭ înterpelaţiunea d-lui Rezeiŭ, pentrucă e şi ridiculŭ, ca atâta gendarmariă câtă se mai află şi aicĭ se'şĭ tragă fără ostenélă plata ḑilnică şi sĕ dórmă nóptea neconturbaţĭ; în vreme ce bieţii orăşenĭ sĕ-i păzéscă pre dênşii de hoţĭ. Atuncea pentru ce susţine ţéra atâta gendarmeriă şi atâta ostăşime, décă la vreme de lipsă nu se póte bucurá de ajutorulŭ ei?

După acestea se trece la ordinea ḑilei, avêndŭ de a se pertractá o programă de vre-o 43 de puncte, care fiindŭ de unŭ interesŭ mai multŭ localŭ, o trecŭ cu vederea.

E de însemnatŭ, că congregaţiunea s'a continuatŭ şi în 7 a l. c. şi că partida naţională română a fostŭ tare slabŭ representată de astă dată.

—d—

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

buimŭ a distinge bine acele cuvinte şi forme, carĭ au venitŭ mai târḑiu în limba latină în urma cunoscinţei mai de aprópe a Romanilorŭ cu Grecii. Vomŭ stabilí decĭ două perióde în privinţa grecisării latinei, una primitivă şi una posterióră. Unde cele mai necesare, cele dintâiu şi cele mai simple obiecte coincidŭ în ambele limbĭ, acolo afinitatea trebue sĕ fie străvechiă. Aceste cuvinte şi forme limba latină trebue sĕ le fi avutŭ din capulŭ locului, adecă chiar în timpulŭ desbinării ei de cea grécă vechiă. Cuvintele întrate mai târḑiu în limba latină se cunoscŭ fórte lesne, fiind-că însemnéză obiecte, carĭ presupunŭ o cultură spirituală mai înaltă. La acésta vomŭ aflá, că pe când limba grécă, apucândŭ cu desvoltarea sa înainte şi făcêndŭ paşĭ giganticĭ, a perdutŭ multe forme primitive; cea latină, vieţuindŭ isolată în Laţiu între popóre străine, a ţinutŭ morţişŭ la formele vechĭ, primitive*), parte pentru că naţiunile, printre carĭ au întratŭ Pelasgii inmigraţĭ, nu constituiau mase marĭ şi compacte, parte pentru că acelea se aflau pe o tréptă de cultură cu multŭ mai inferióră decâtŭ ei, adecă Pelasgii nu avéu ce învĕţá dela dênsele nicĭ în privinţa culturei nicĭ în privinţa limbei. Astfelŭ Laţiulŭ a câştigatŭ prin inmigranţii străinĭ fórte multŭ în privinţa moravurilorŭ séu a civilisaţiunii. Numai Etruscii se aflau pe acelŭ timpŭ pe unŭ gradŭ órecare de cultură şi organisare de statŭ. Şi fiind-că limbile vechĭ ale Italiei, după cum s'a pututŭ constatá cu siguritate din rĕmăşiţele lorŭ tractate mai cu sémă de învĕţaţii germanĭ (ca Grotefend, Lassen, Lepsius, Momsen şi alţii) cu multă erudiţiune critică, — carĭ limbĭ în cea mai mare parte s'au ţinutŭ de tribulŭ limbilorŭ celtice, — au fostŭ fórte sĕrace în cuvinte şi în forme, dure la pronunţatŭ, aspre, greóie şi neîndemânatice, prin urmare se aflau pe o tréptă fórte inferióră de cultură, de desvoltare, idiomulŭ latinŭ a pututŭ uşorŭ câştigá preponderanţă asupra acelora.

Pentru a argumentá mai bine cele ḑise până aici voiu pune cuvintele comune ambelorŭ limbĭ unele lângă altele şi spre a dá unŭ prospectŭ şi mai bunŭ, voiu împărţí ca Heffter cuvintele în rubricĭ după speciile lorŭ.

I. Cuvinte, carĭ însemnéză obiecte din istoria naturală:

a) din regnulŭ animalelorŭ şi alŭ ómenilorŭ: πούς pes piciorŭ*), δάκτυλος digitus degetŭ, ὦμος humerus umĕrŭ, ὠλένη ulna cotŭ, βραχίων brachium braţŭ, ἁρμός armus încheiătură a braţului şi a umĕrului, ἄρθρον artus (articulus) închiăiătură, ὀστέον os (ossis) osŭ, σκύτος cutis piele lucrată, κρέας caro carne, κρύος (ion. κρυμός) cruor (crudus) gerŭ, frigŭ mare, ὄνυξ unguis, ungula unghiă, copită, ὀμφαλός (accentuatŭ şi proparoxitonŭ — ὀμφᾶλος) ombilicus buricŭ, κέρας cornu cornŭ, κόμη (doricŭ: κόμα) coma cómă, κρᾶνον cerebrum creerŭ, νεῦρον nervus nervŭ, κήρ (καρδία) cor inimă, ὀδούς dens dinte, στόμα, σμόμαχος stomachus stomacŭ, φόβη (şi σόβη) iuba cómă, πλέτα, μύκος mucus mucŭ, μύζω mungo suflu mucii, ἔδω edo mănâncŭ, πίω (πόω) bibo (buo) béu, πτύω spuo scuipŭ, λύζω lugeo jălescŭ, παλάμη palma palmă, γόνυ genu genunche, ὄψ oculus (în clasic. vox) ochiu, οὖς séu ὦς auris ureche, θιγγάνω tango atingŭ, γεύω (γευστός) gusto gustŭ, λείχω lingo lingŭ, πνεύμων pulmo plămână, ἔντερον venter ventre, pântece, ὕδωρ, ἱδρώς sudor sudóre, χαίτη seta pĕrŭ fâlfăitorŭ, ῥώω, ῥώννυμι robur tăriă, ἶδος sitis sete, πτάρνυμι sternuo strănutŭ, ὀλολύζω urlu, λέγω (λόγος) loquor vorbescŭ, βράγχος racus, raucus răguşélă, χρέμπτομαι screo cohăcăescŭ, tuşescŭ uşorŭ, γοάω gemo gemu, ἰδεῖν videre a vedé, ὠόν ovum ou, πῶλος pullus puiu, ἕρπω repo, serpo têrĕscŭ, şerpuescŭ φρήν ren rărunchiu, rinichiu, σιγάω sileo tacŭ, κλάζω clango rĕsunŭ, κρώζω croco, crocito croncănescŭ, αὐξάνω augeo augmentezŭ, γεννάω, γίγνομαι nascŭ, mĕ nascŭ, γένος genus genŭ, şi altele.

(Va urma).

*) Comp. Pott. Etymol. Forsch. t. I, prefaţă, pagina XXIX şi t. II, pagina 433.

*) Insemnările românescĭ s'au pusŭ numai pentru ca sĕ le înţelégă cetitorii, dér nu ca sĕ se arĕte asemĕnarea limbei române cu cea latină şi grécă. In limba latină însă s'au pusŭ formele, ce suntu asememnea celoru grece pentru a arĕtá asemĕnarea, resp. afinitatea ei cu cea grécă.

Cursulŭ la bursa de Vienа

din 11 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.—	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	93.55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.70
Rentă de hârtiă 5%	88.90	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.75	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.70	Renta de hârtiă austriacă	80.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—	Renta de arg. austr.	82.05
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	103.25	Renta de aurŭ austr.	103.—
Bonurĭ rurale ungare	100.80	Losurile din 1860	134 20
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Acțiunile bănceĭ austro-ungare	850.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	99.75	Act. bănceĭ de creditŭ ung.	283.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.50	Act. bănceĭ de creditŭ austr.	283.80
Bonurĭ rurale transilvane	100.—	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
		Napoleon-d'orĭ	9.69½
		Mărcĭ 100 imp. germ.	59.80
		Londra 10 Livres sterlinge	122,10

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Septemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)		
Renta rom. amort. (5%)	96¼	
» convert. (6%)		
Împr. oraș. Buc. (20 l.)		
Credit fonc. rural (7%)	102⅜	
» » » (5%)		
» » urban (7%)		
» » » (6%)		
» » » (5%)		
Banca națională a României		1407
Ac. de asig. Dacia-Rom.	369	372
» » » Națională	242½	
Aurŭ		
Bancnote austriace contra aurŭ		

Cursulu pieței Brașovŭ

din 16 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	9.07	9.08
Argint românesc	9.—	9.05
Napoleon-d'orĭ	9.65	9.67
Lire turcescĭ	10.92	10.98
Imperialĭ	9.90	9.94
Galbenĭ	5.64	5.68
Scrisurile fonc. »Albina«	100.—	101.50
Ruble Rusescĭ	122.—	123.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Tarifa anunciurilorŭ și inserțiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6
Pentru inserțiunĭ și reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reduceri și peste cele însemnate mai susŭ.

Brașovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Cele mai eftine cărți de rugăciunĭ.

Chiar' acum au eșitŭ de sub tiparŭ

și se potŭ procurá dela

Cancelaria Negruțiu din Gherla (Szamos-Ujvár).

Cărticică

de

rugăciunĭ și cântărĭ

pentru

pruncii scolarĭ de ambe sexele și confessiunele

Cu mai multe icóne frumóse.

Prețulŭ unui exemplarŭ trimisŭ franco e 10 cr.; 50 exemplare costă 3 fl.; 100 exemplare 5 fl. v. a.

VISULU

Prea Sântei Vergure Maria

NĂSCĂTOREI de DUMNEȚEU

urmatŭ de

mai multe rugăciunĭ frumóse.

Cu mai multe icóne frumóse.

Prețulŭ unui exemplarŭ trimisŭ franco e 10 cr.; 50 exemplare costă 3 fl.; 100 exemplare 5 fl. v. a.

3—5

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŬ

BRĂILA 28 Septemvre 1884.

Vêndĕtorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Prețulŭ		Notițe
Chrissoveloni Fils C-ie.	I. Bellet	Grâu	450	58—	64	—	Magasiă
G. Mendl	Millas & C-ie,	„	160	58—	85	—	» hârtie
P. Vamvuri	I. D. Nicolopulo & C-ie.	Porumbŭ	550	58¾	58	—	Caicŭ
N. P. Politis & C-ie.	dt.	„	650	59½	58	—	mag. cu bile
G. Haracopo	L, Mendl & C-ie.	„	400	60½	57	50	Magasiă

SCĂPARE

de chinurile bătăturilorŭ sale (ochĭ de găină), póte dobêndí fiecine în câteva dile c'unŭ modŭ care nu face durere, garantându-se succesulŭ celŭ mai sigurŭ, numai prin **keralynulŭ** farmacistului **Schneid** din farmacia St. George, Wien I. Wimmergasse 33. Prețulŭ unui ½ flaconŭ 60 cr., unŭ flaconŭ întregŭ 1 fl., prin poștă cu 10 cr. mai multŭ.

Spre a căpĕtá acestŭ veritabilŭ și cu efectŭ leacŭ, sĕ se cérá espresŭ **keralynŭ** dela farmacistulŭ **Schneid** și sĕ se feréscă fiecare de imitațiunĭ și anunciurĭ lăudăróse unorŭ asemenĭ mijlóce.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** a căleĭ ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	3.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copșa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirișŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6 57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia Alexi Brașovŭ.